

Kőművesek

Bakó János a nap felé fordította homlokát és könyökével letörölte arcáról az izzadtságot. Úgy érezte, minél magasabb lesz a fal keze alatt, annál közelebb kerül az éghez, annál jobban perzseli a hap. Rezgett a levegő a déli hőségben és a tárgyakat befedte a por könnyű fátyola. Szinte forrt a malter a hordládákban, a japánerek vasa pedig úgy süttött, hogy meg sem lehetett fogni őket. Sietni kellett a munkával, mert a malter hamar szikkadt, hát mindenki serényen mozgott és olyan volt az egész város, mint a hangyaboly. Mindenki érezte, vihar jön valahonnan, ott lapul az ég felhős szögletében, és lehellelte meg-meglebbenti az inget a kőművesek sótól csillogó hátán.

Miután Bakó János megnyugtatta magát, hogy szállít az ég egy kis munkaszünetet, végignézett az épülő házon, egészen az útnál leszűrt tábláig, amely fakult írással hirdette, hogy ez a c/2-s lakóházépítkezés. Elismerően nézett a planírozó diákokra, mert igen szépen haladtak a munkával, aztán Szecsó Balázs hajlott hátán akadt meg a szeme. Barátja ingén három széles csíkot húzott a víz és borzas hajában fehéren nevetett a mész. Rakta a téglát fel sem nézve, csak néha mordult rá a malteroslányra, hogy többet terítsen.

— Balázs, mit búsulsz? — kiáltott át neki, és egy tégladarabbal megcélozta az izzadt hátat. Nem találta el, a másik meg nem sokat hederített rá, csak dolgozott tovább.

— Balázs, földig ér az orrod — nevetett Bakó János és jóízűt nyújtózkodott, kiköpte szájából a sarat és mintha nagyon szédülne, egyensúlyozva ment végig a pallón.

— Leések komám! Nem fogsz meg?

— Fogjon a görcs.

— No, ne vágj föl. Te mán csak asszonyt fogsz? — ugrott át a másik mellé. — Jó haladsz te is. A norma megvan már.

— A fene megette. Nyakunkon az eső.

— Nem is bánom. Legalább pihenek.

— Mára aligha lesz 130 százalékunk. Nézd, milyen gyorsan jön. Az előbb még ott volt lenn a szögletben, most meg már a Radar fölött jár.

Mintegy szavai igazolásául hirtelen szélroham futott végig a városon, nagy portölcsért húzva magával. Fölkapott egy inget valahonnan, megcsóválta és fölhajította az egyik ház tetejére.

Lenn a diákok riadtna eldobálták a szerszámot, és felkapkodták szétszórt ruháikat. Az állvány megremegett és a szerszámkamra ajtaja éles csattanással kivágódott. Távol villám cikázott, moraja egybeolvadt az úton futó teherautók zajával. A nap még forrón süttött, de egyre sűrűsödtek a felhők.

Felzúgott a Vasmű szírenája és válaszul vad kolompolás hallatszott mindenfelől. A vassínek déli zajára az emberek leugráltak az állványról, leállították a betonkeverőt, odavágták a talicskát, letették a szerszámot és egy órára megszűnt nőni a város. Mindenfelől a földszintes ebédlők felé siettek, kiabálás, nevetés, vízcsobogás úszott a levegőben, az ebédlők asztalairól pedig ingerlő párák szálltak.

Bakó János leugrott a földre, leporolta nadrágját, aztán mohón aláfeküdt a csapnak. Mire ivott, Balázs is odament szomját oltani, görnyedt hátát mutatva neki.

— Balázs, édes cimborám. Mi bajod van neked?

— Nekem? egyenesedett fel hirtelen Szecskó. — Nekem semmi sincs — hajolt újra a csapra.

— Ne mondd ezt. Tudom én. Látom rajtad. Nem ilyen voltál te azelőtt.

— Azelőtt nem.

— Hát akkor most mi van veled cimbora? Látod, én milyen vidám vagyok.

— Te igen. Neked könnyü . . .

— Neked mi bajod?

— Nem olyan különös. Csak sose tudom, míg oda vagyok, kivel fekszik le a feleségem.

Bakó úgy állt meg, mint akit pofoncsaptak. Egy ideig szóhoz sem jutott, úgy meglepte az, amit hallott, úgy mellbevágta az elkeseredett hang. Tudta, hogy Balázs nemrég nősült odahaza, de az asszonyt egyszer-kétszer látta csak akkor is futólag. S egy idő óta olyan lett Balázs, hogy rá sem lehet ismerni. F fiatal házások, és itt tartanak! Miféle asszony az ilyen? Nem mert kérdezní semmit, félt hogy pletykásnak gondolja Szecskó. Hiszen ők csak a munkában találkoznak. Nem tola k o d h a t, h a a m a z n e m b e s z é l .

Közben hirtelen sötét lett. Komor felhők fedték el az eget és egyre erősebb szél kezdte csapkodni a szerszámkamra ajtaját. Villámok fénye futott át a tájon és súlyos vízcseppek koppantak mindenfelé, kis krátereket verve a porban. Fenyegető dörgés jött mind közelebb és közelebb, a Duna vize egész feketének látszott, és úgy folyt lefelé a komor pentelei erdő felől, mint gyászkalapról a szalag.

Bakó János állt egy percig tétován, majd sután intett karjával.

— Nem jössz?

— Nem eszek bent. Ide hozza az ebédem . . . — nyelte el a szót Szecskó, mert nem akaródzott kimondania az asszony nevét.

— Hát . . . én meg megyek . . . Mert még elázok — csapta vállára kabátját Bakó és futni kezdett vissza sem nézve. Mégis elkésett. Alig ért ki a tábláig, hatalmasat villámlott, mennydörgés hasított fülébe és vadul megindult a zápor. Egy perc alatt bőrig ázott. Cipője teleragadt agyagos sárral és alig bírta már emelni, beugrott hát egy épülő ház pincebejáratába és a földem alá menekült. Lerázta magáról a vizet, fejét megrázta, mint a kutya a bundáját és fennhangon vigasztalta magát.

— Majd mindjárt eláll. — Leült a lépcsőre és füttyürészni kezdett. A gyomra azonban igencsak jelezte az ebédidőt és Bakó János vitába szállt vele.

— Nem hallgatsz? Tudom én, hogy ebédelni kéne. De hát mit csináljak? Egyem meg a sapkám? Egye meg a fene, nem elég zsíros. Ha ezt tudom, a régít veszem föl. Most már bírd ki, ha én is kibírom.

A pince sötétjéből csengő nevetés hallatszott és ő úgy fordult meg mint akit megcsipett a kígyó. A félhomályban egy felfordított talicskán ételhordóval a térde közt ült egy fejkendős fiatal nő, akit már mintha látott volna valahol. Fülében csilingelt a csúfondáros nevetés és szemét csodálkozva me-regette az asszonyra. Nagyon fura lehetett így, mert az egyre jobban hahotázott.

— Na, min mulat? — szolt rá röstelkedéssel a hangjában és visszatelepedett a köré. Hiszen asszonyok előtt úgy kell tenni, mintha nem is vennék észre az ember. Bámult kifelé a zuhogó esőbe, amely széles tócsává mosta már a lábnyomát és minden idegszálával befelé figyelt a sötétbe, ahol elhallgatott a nevetés, csak néha tért még vissza, mint a dörgés. Aztán ez a halk hang is elhalt és a rájuk boruló csendet csak a víz csobogása zavarta.

Már János megunt a nagy hidegséget és szólni akart, amikor hatalmas fény árasztotta el a pincét rögtön rá fülsiketítő csattanás rázta meg a falakat. Nem is tudták, melyik lépett a másik felé, de egy pillanat alatt összeölelkezve álltak. Az asszony János mellére fektette fejét, csengő fülét befogta és szörnyű félelemben várta a halált. Jánost úgy meglepte ez a váratlan fordulat, hogy szólni sem tudott, csak bámult az asszony arcába, amely egyszerre rendkívül ismerősnek és ismeretlennek tűnt előtte. Furcsa volt ilyen közélről látni az egészséges hamvas bőrt, az enyhén lihegő duzzadt száját, ami harapásra ingerelt. Izgatóan simuló hozzá az asszony, forró lehellete pedig perzselte mellét, lüktetett homlokán a vér és szemében még a villám cikázott.

Az asszony észrevette magát és fülig elpirult. Kibontakozott a férfi karjából, kis kacér mozdulattal megigazította a haját.

— Ne haragudjon. Úgy megijedtem. Jaj, istenem, úgy szégyeltem magam.

— Honnan ismerem? Ki ez? — lobogott a kérdés Jánosban és öntudatlanul mondta ki gondolatát. — No, még egy villám!

Az asszony nevetett. Hosszan, édesen. Hangja visszhangot vert a pincében és szinte megvadította Jánost. Odalépett hozzá, magához rántotta és belecsókolt a nyakába. Éppen annyi ellenállásra talált, ami elég volt ahhoz, hogy ingerelje, de kevés, hogy visszatartsa. Az asszony csiklandósan nevetett, izgett-mozgott karjában, míg rá nem csapott izzó szájára. Akkor lassan végigfuttatta kezét a férfi hátán, nyakára kulcsolta karját és szorosan hozzámúlt az erős ázott férfitesthez. Hullhattak volna kint mennykövek minden csepp eső helyett, ők akkor se tudtak volna róla. Szemük így is káprázott, fülükben dörömbölt a vágy és a félhomály lágyan körülfogta őket; mint a párna. Sokáig álltak így, szorosan egybefonódva, míg testük felforrósodott és az ing párologni kezdett. János vad gyönyörűséggel szorította magához a kemény derekat és eltartotta magától a bájos fejet, amelyről lecsúszott a kendő. A nő szája egy picit kinyílt, várta a csókot, de Jánosba késként hasított a felismerés: — tudom már! A Balázs felesége! Ő az, semmi kétség! — Kitépte magát a szorító karokból és kiugrott az esőbe. Futni kezdett a pocsolyákra se nézve, hogy csak úgy fröcskölt szét lépése alatt a sár, az asszony pedig elhülve nézett utána, amint alakja eltűnt a sarkon és elhaltak cuppogó lépteit is. Csak izzadt férfiszaga maradt ott, no meg a sapkája, amely árván hevert a lépcsőszürke betonján.

Valahol messze felfakadtak a felhők. Kezdett ritkulni a zápor, távolodni a dörgés és az ég sarkán felsütött sziporkázó színével egy hatalmas szivárvány.

Délutánra egész kitisztult és a munkások hosszú sora megindult a zápor-mosta munkahelyek felé. Tócsák fürödtek a fényben minden tönkreázott és céltalan lett volna munkához látni. Így aztán benépesültek a fedett helyek, ahova a víz el nem ért, és beszélgetéstől lett hangos a környék.

Miután Szecskó Balázs megebédelt maga köré gyűjtötte az ázott-veréb diákokat és alaposan kiforgatta őket. Érdekes ember volt, a falakat művészettel húzta, gyorsan, jól ötletesen. Munka után pedig könyveket bújt. Most is elámitotta a diákokat tájékozottságával, végtelen irodalomszeretetével. Úgy elmerültek a beszélgetésben, hogy észre sem vették, mikor Bakó János megállt mögöttük. Bakó azért kereste Balázst, hogy mindent elmondjon neki, de ez egyre nehezebbnek tűnt előtte. Közbeszólni nem akart, mert látta, hogy milyen jóízűen beszélgetnek. Várt, s hogy éppen kőművesekről volt szó; hát ő is odafigyelt.

— Aztán mondja csak — kereste a szót Szecskó egy szemüveges fiú felé fordulva: — azt hiszi, csak mese a Kőműves Kelemen? Pedig nem az! Nagy igazsága van annak. Én is Kelemen vagyok, meg maguk is. Mert az igazi értelme annak az, hogy a munkásember verít adja a munkába, hogy álljon a fal. Ha meg nem verít, akkor a verítékét. Az fogja össze a maltert. A munkásember verítéke. Beleépül az egész városba. Mert semmi sem lehet ingyen. Ha építünk, meg kell izzadnunk bele. Akkor lesz tartós a fal, akkor csodálják még az ükunokák is. — Nézett szét a ráfüggesztett diákszemek között és elmosciyodott. — No, ezt tanítják-e a tanár urak?

— Meghívnánk hozzánk órát tartani — tört ki egy talicskán ülő vékony fiú.

Szecskónak ez láthatóan jólesett, egészen belepirult és felállt zavarában.

— Ugyan, ugyan. Én csak kőműves vagyok, ráadásul Balázs, nem Kelemen.

A diákok felnevettek, Bakó meg odalépett félrehúzódott barátjához, s kicsit görnyedten állt vele szembe.

— Szecskó szaki. Mondanék valamit ha ráérsz. — Csak ne érne rá! — futott végig benne az űzött gondolat. Szerencséje volt. Az épület sarkától csengő lányhang szállt szét.

— Szecskó szaki, Szecskó szaki! Keresik!

— Ládd-e, Rózsi hív. Majd mindjárt. — sietett el Szecskó, mert látta, hogy a kiabáló malteroslány mellett a párttitkár magas alakja áll. Bakó János magára maradt gyötrő gondolataival. Hisz ő árulást követett el a barátja ellen. A legrendesebb ember ellen, akit csak ismer. Persze ő semmiről sem tehet. Legényember ne késlekedjék, ha megszorongathat egy lányt vagy asszonyt. Bűn-e az? Nem tudhattam, hogy az ő felesége! Sötét volt, a fene egye meg. Elkezdte kiborogatni a talicskákból a vizet, hogy ne kelljen az asszonyra gondolni, de hiába. Egyre a szeme előtt lebegett a telt arc, karján pedig érezte a kemény derék szoritását. — A keservit . . . a keservit . . . — mondogatta foga közt, de az emlék úgy kerengett, bűgött feje fölött mint a darázs és hiába akarta elhessegetni magától. Végül is megunt a céltalan vergődést és megrántotta a vállát: — Fene megeszi. Hát bűnt követtem én el? Semmi nekem az az asszony. Akkor lássam, mikor a hátam középit.

Közben Szecskó Balázs is visszatért és igen gondterhelt arccal lépegett felé.

— Nem szólok. Ne bánkódjék. — villant át Bakón a gondolat és egy percre elcsitulak kétségei.

— Te János — szúrta a szót Szecskó amint közelébe ért. — Cimborám vagy-e?

- Az hát. (*Áruló! Áruló! Az vagyok.*)
- Megkérnélek valamire.
- Nyugodtan kérj. (*Vágj a pofámba! Disznó vagyok.*)
- Nekem el kell mennem.
- Hová? (*Hová? Biztos hozzá megy.*)
- Melőzni. Megkértek, vezessek egy brigádot. Az éjjel rohamunkát kell . . . hát azért . . .
- Menjek veled? (*Az jó lesz. Jó éjszakai hűvös.*)
- Nem. Csak azt kérném, eredj, szólj az asszonynak, hogy ma nem megyek haza. Tudod, hol lakom.
- Jó (*Nem jó? Mi ez? Mért nem mondom? Mért bólintok?*)
- Ne haragudj, hogy terhellek.
- Nem, dehogy. (*Köpj le! Hazudók! Alávaló féreg vagyok.*)
- Hát isten áldjon.
- Jó munkát. (*Ne félj, cimborám. Lehordom én úgy, hogy sose felejti el.*)

Már az este langyos szélről illatos búrája borult a városra, amikor Bakó János becsengetett a Görbe utca egyik házának emeletén. Újja hegyén érezte a szíve dobbanását és remegve kívánta, bár ne nyílna ki az ajtó. A csengő úgy csilingelt, mint az asszony kacagása és ez a hang kilopta az erőt a férfi izmaiból. »Most fussak el! Még nem késő« — futott benne végig az áram.

Már késő volt. Nyílt az ajtó és az asszony csodálkozó, furcsáló arca nőtt, egyre nőtt és betöltötte az egész házat. Piros pongyola volt rajta, és kivágásánál fehér bőre villant elő babonázó, halvány fénnel.

- Hát maga? Hogy kerül ide?
- Én . . . üzent az ura . . . melőzik . . . Nem jön haza az éjjel. (*A szaga. Az ő szaga.*)
- Jöjjön be, legalább megtudom kicsoda maga.
- Nem azért . . . már megyek. (*Elmenni! Mért nem megyek már.*)
- No, jöjjön be. Csak nem fél? Egyedül vagyok. Legalább visszaadom a sapkáját.
- A sapkám . . . (*Azt, azt. A sapkámat. Azért megyek be, hogy elvigyem.*)

Bakó János beszédült az ajtón, ami halk koppanással bezárult mögötte.

Kint kigyúltak a remegő lámpák és az este fent és lent fénylő csillagokkal díszítette kopott kendőjét. Elcsendesült a város, csak a Béke-szálló körül zsi bongott tovább. Egyre kevesebben jártak az utcán, végül csak néhány részeg botorkált, pislogó teherautó lihegett, és messze, túl az erdősávon a Vasmű villódzó fényei a munkáról énekeltek a békés, partját csokolgató folyó sötétlő hullámainak.

Csend van.

Messziről kutyaugatás, vonat pőfékelése hallatszik, aztán az is elhal, új zajok kelnek az éj sötét kárpitja mögött, majd észrevétlenül visszahullanak a semmibe. Az emberek alszanak forrósdó párnáikon, szétnyíló szájú asszonyaikat ölelik, mások vasat csapolnak ezernyi szikra közt, kemény téglákat hordanak ásitó mély vagonokból, s olyan is akad, aki a barátját csalja meg. Az este mindenkire egyaránt borul, a csend mindenkit egyformán ölel, a sötét mindent elfed, ölelést, munkát, alvást, árulást, a lelkiismeret pedig kívül nem

hallható. Sztálinváros alszik. Hatalmas lélegzete meglebbenti fölötte az árnyakat és a víztorony tetején, mint egy vörös felkiáltójel ragyog a táj felett büszke fényével a csillag.

Bakó János kálváriája ezzel az estével vette kezdetét. Az asszony úgy hui-
lott le, akár a férges gyümölcs és reggelre csak forró teste emlékét és hűvös
kiábrándulást hagyott. — »Miért tettem ezt?« — kérdezte Bakó magától, mi-
közben rossz, savanyú íz terjedt el kiszáradt szájában. Hiszen semmi köte-
lék nem fűzte ehhez a nőhöz, semmi sem igazolta ezt az árulást. Eleinte hiába
igyekezett magával elhitetni, hogy szereti az asszonyt, ez nem volt igaz. Ki-
vánta. Már abban a percben, amikor kilépett reggel a házból. S kívánta attól
kezdve mindig. Sóvárgott utána, mint föld az eső után, s vadabban gyötörte
az önvádnál a vágy. Azt remélte, valami külső erő csodát tesz, kettévágja ezt a
csomót, amely nyakára hurkolt kötélként szoritja benne a lelket, de semmi
sem történt. Hogy gondja még mélyebb legyen, Szecskó Balázs hetekig éjszaka
dolgozott a brigád egyik felével. Ő pedig reggel elhatározta: vége, többet nem
megy el, s este mégis odaúzte az emlék. Először ürügyet keresett, aztán egész
természetessé vált már az egész. Az asszony úgy fogadta, mint a férjét, és ő
kerülte a találkozást Szecskó Balázzsal, mintha az pestises volna. Félt bá-
rátja okos, mélyenülő szemétől, tétova pilantásától. Remegve várta; legyen
már vége az alakoskodásnak és mégis félt, hogy ez a viszony félbe is sza-
kadhat. Kettős életet élt, hisz látszólag semmi sem történt vele, csak jókedve,
tréfás, gúnyos ere apadt el és adott helyet valami epés keserűségnek. Ez a
keserűség mindjobban terjedt, már nem csak nappalát, mérgezte meg, hanem
az együttlét forró percei után is álmatlan órák fullánkját szúrta belé ellopva
nyugalmát, legszebb órái mézét ecetté változtatva. — »Miért? Miért?« — és sírt
benn a kérdés. — »Miért?«

Az asszony nem érzett különösebb, lelkiismeretfurdalást. Fel se fogta, mit
tesz. Ő nem akart semmi rosszat, behullott a viszonyba akaratlanul, mint
már máskor is, nem gondolkodott, engedett a férfi szeméből sütő követelő,
sürgető vágnak, és természetesnek fogta fel az egészet. Nem szerette az urát.
Nem szerette, mert gyámoltalan mulyának tartotta, aki hozzá se búvik este,
csak hosszú kérélelésre teszi le a könyvet. Magáévá teszi őt, hidegen, józanul,
s belefordul az álom vizébe, míg ő nyitott szemmel fekszik a hátán s azt hall-
gatja, hogy dobol halántékában a vér. Beszélget vele könyvről, versről, film-
ről, csak azért, hogy fitogtassa, hogy milyen okos. Mindig, mindenütt nagy-
legény csak az ágyban . . . Minek nőül az ilyen ember?

Mégse csalta volna meg, ha nem kínálkozott volna rá alkalom.

Nem tett ő semmit, a férfiak dongták körül, s csak engedett vágyuknak.
Akaratlanul hullott a karjukba, s ahova dobták oda esett. Nem rosszaságból,
vágyból, szerelemből, hanem azért, mert nem tudott ellentállni. Az élet úgy
forgatta, hurcolta, mint a szél a hó csillogó pelyheit és az út végén várta a
hó örök sorsa, a sárba olvadás.

Bakó János nem értette meg ezt, egészséges gondolkodása azzal magya-
rázta az eseményeket, hogy az asszony szereti őt. És ő is . . . —lassan, las-
san — úgy kezdte érezni; szereti Erzsit. Csakhogy Erzsit szeretheti, Szecskó
Baláznét nem szabad. Ez a gondolat kínozza ettől fogva. Ezt már nem tudta
magába fojtani. Minden éjjel erről vitázott, s valósággal felőrölte az asszonyt.
Ha elcsitult testük forró vihara, tépni, marni kezdték egymást korbácsos

szavakkal és Szecskó Balázs személye egész kiesett belőlük. Máskor meg János rettenetes gyűlölettel gondolt arra, hogy az asszonyhoz férjének is joga van. Káromkodott, szidta az asszonyt, hogy az ő meleg ágyába várja haza a férjét. Az eszébe se jutott már, hogy ő a betolakodó.

Egy nap aztán megtudta, vége az éjszakai munkának, Még egy estéje volt, határoznia kellett. Miután elvakította az asszonyt erős karjának hatalmas ölelésével, nem hagyta hogy bozontos mellére hulljon fáradt feje, hanem erővel is kényszerítette, nézzon szembe vele. Szép volt így Erzsi. Arcába futott a vér és pirosra festette duzzadt ajkát. Hamis, sápadt mosoly bujkált szája szögletén és jóllakott macskára emlékeztetett. A férfi gyönyörködött benne és félt tőle egyszerre.

— Erzsi! Ez így nem mehet tovább. Elég volt ebből a bujkálásból. Szeretlek, azt akarom . . . legyél a feleségem.

Az asszony erőltetetten nevetett, vitára semmi kedve sem volt, fejét húzta a párna és lustán végigborzolta János fejét. — Én már . . . nem lehetek. Uram van, te számár.

— Ki az neked? Senki.

— Az uram. Törvényes.

— Hiszen nem szereted!

— Álmos vagyok. Ne vacakolj — kapott a férfi karja után.

— Nem. Nem lehet. Nem birom már tovább. Válgatok el.

— Minek? Mire jó az? Noo, add a karod — húzta a szót az asszony.

— Erzsi! Az isten áldjon meg. Figyelj rám!

— Csak beszélj — fordult el duzzogva Erzsi és belefúrta magát a párnába.

Ez az éjjel mintegy marokra fogta Bakó János minden szenvedését. Megszakadtak benne a gátak és keserősége parttalanul áradt az asszony felé. Az alakoskodást szégyene hajtotta, feltört benne az önvád és a bűntudat, érezte, hogy bűzös mocsár borítja tetőtől-talpig és már-már szájáig ért az iszap. Nagyon szerette már Erzsit és kereste a kivezető utat. Ilyen pedig csak egy lehetett, az, hogy feleségül vegye. Az asszony egyszerűen nem értette, hogy mit akar, mi baja is van. Álmos volt, kielégült és nem bántotta semmi belső hang. Mégis lassan-lassan hajlott a férfi sürgető szavára, és mire a reggel fénye felharsant a távoli dombok felett, és a pentelei kakasok kukorékolva lerángatták a földről a sötét takarót, nagy ígéretet tett: számára nincs más férfi a földön, csak János. A kiábrándító világosság rettenetes ürességet talált Bakó szívében. Péntek volt, s hétfőn találkoznia, beszélnie kellett Balázzsal. Készült erre a percre, erősítette magát, de hiába. Nem hitt a saját igazában, s így nem sok reménye lehetett a győzelemre. Szombaton este már nem bírta tovább a sok belülről feszegető érzést és felejtést keresve beténfergett a Békébe. Rummal égette a mocskot lelkéről s mint kint az este szaporodó árnya a földekre, úgy hullt rá a mámor püha köde. A szesz átölelte, betakarta akár a lány asszonyi karok, párnás érintéssel bódította a vergődő embert. Lila gözétől messze futottak a gyötrő gondolatok és Bakó János szemére kiült a szesz párája feloldódva az enyhítő könnyek vizében s két súlyos cseppben gördült a borfoltos, körpecsétes terítőre. Nem érezte magát egyedül, mint sokszor azelőtt, jóleső zsibbadtságban ringatózott és szeretett volna mindenkit magához ölelni.

— Szabad . . . leülni . . . — csuklott fel mellette egy részeg merevséggel dülöngélő alak.

— Szabad — legyintett oda se nézve. Amaz leült és verni kezdte az asztalt. — Pincér! Hahó! Pincér!

— Az egyik kiszolgáló kendőjét lóbálva odafordult. — Mit randalirozik? Ittas embert nem szolgálunk ki.

— Édes magyar testvérem! Egy deci rumot hozz. Megfizetek én jó magyar forinttal. Hát ne vacakolj.

— Nem hozhatok, hiába is kér. És ne tegezzen.

— Ugyan hozzon már neki — szólt oda Bakó.

— Nem tehetem . . .

— Akkor hozzon nekem.

— A pincér gyanakodva lépett a söntéshez, rövid puszogás után viszeres lábain kacsázva két decis poharat hozott és letette elibük.

— Ez az utolsó. Csak azért mert a szaktárs is kérte.

A részeg lerakta tányérsapkáját az asztalra és vidáman vigyorgott.

— No, szélcsend. Eresszük le a horgonyt. Köszönöm testvér. Szeretlek. Én matróz vagyok, szevasz. — Remegtette kezében a poharat.

— No, no, maradjon csak nyugton.

— Nem lehet testvér. Sir bennem a lélek. Léket kaptam. Úgy ám, testvér, ekkorát-e — tárta szét megbillenve két karját. — Neked olyan jó magyar ember fizimiskád van, biztosan megértesz.

— Ne beszélj annyit, igyál velem. Őkör iszik egyedül, az is vizet. Igyál velem matróz. Neked is bánatod van?

— Nekem is — nyelte szaporán a rumot a részeg. — Sebzett az én lelkem.

Bakó Jánosban nagy-nagy szeretet ömlött el, érezte, ez az ember éppúgy szenved, mint ő. A rokonra találás boldogságával lelkendezett fel belőle a kiáltás: Komám vagy. Én is sírni szeretnék, a kutya szentségét.

— Hát mi bajod testvér?

— Hazug ember vagyok én, alávaló disznó. Nincs is nálam alávalóbb.

— Disznó vagy. Értem én. Kis rőfögő — röhögött bután a teljesen elázott matróz.

— Hát te?

— Én? Nekem testvér . . . — oda hajolt János füléhez, mint aki sügni akar valamit és beleüvöltött: — megcsalt az asszony, míg odavoltam. Érted-e? Megcsalt a бүdös ringyó! — Lehelt túrhetetlen szeszzagot Bakó orrába.

Bakó János egy ötvenest ejtett az asztalra és dülöngélve kiment, maga mögött hagyva a matróz utána dobott, kérlelő szavát: — Ne menj el! Hová mész? — Kint megállt az esti hűvöshen a falnál és csillapíthatatlan hányás rázta egész testét.

Hétfőn reggel János nagy elszánással odalépett Balázshoz, aki éppen a szerszámokat rakta ki ládájából.

— Komám. Beszélni kell veled.

— Van szájad, senki se fogja be.

— Most ne tréfálg. Nagy dologról van szó. Nem tudom, hogy vagy az asszonnal . . . — félbeszakadt a szava, Balázs annyi szomorúsággal nézett fel rá.

— Lehet benned bízni János? Nem vagy fecsegő?

— Bennem bizni? («Bennem bizni?») Lehet.

— Megcsalt megint az asszony. Már nem is tudom, mit csináljak.

— Megcsalt? Kivel? («Mért nem üt már?»)

— Egy sofőrrel a házból.

Mintha villám csapott volna le, úgy tántorult hátra Bakó János, meg-
inogtak előtte a falak és vére mind a fejébe rohant. — Most mit csinálsz?

— Mi a fenét csináljak? Üssem? Nem érdemes. Én nem tudok a
nőkkel bánni.

— Zavard el. Zavard el magadtól. Nem érdemel ő meg téged.

Szeccsó Balázs legyintett és felvette a függőönt a földről.

— Lássunk hozzá cimbora. Kár a szóért, el van már tolvaj az életem.

Bakót megrázta ez a lemondó keserűség és rángatózó ajakkal nézett ba-
rátja hajlott hátára. Egy szót se tudott szólni, megfordult és mint az űzött vad
kétségbeesve csörtetett át a meszesgödörök között. A szállingózó álmos diákok
ráköszöntek, meg sem hallotta. Szinte futva tette meg az utat a Görbe utcai
kis lakásig, annak az ajtaja előtt aztán megtorpant. A saját feldúlt arca nézett
vissza rá az üvegből. Végigsimított homlokán és megnyomta a csengőt. —
»Mit keresek itt?« — Lázadt fel Bakó János esze, de hiába. Indulata sodorta,
ragadta magával, s az ajtót nyitó asszony megrettent sötét pillantásától. Egy
szót se szólt, csak bement a rendetlen szobába, egy székről ledobta a rárakott
női fehérneműt és leült.

Erzsi összeszedte magát, felkapta szétszórt holmiját és idegen, torz han-
gon kérdezte:

— Mit akarsz? Megőrültél?

— Eredj innen el!

— Mit csináljak?

— Eredj a fenébe, nem érted? Szedd a rongyod, és vissza ne gyere töb-
bet, mert agyonütlek.

— Mit rendelkezel te itt? Ki vagy te nekem? Részeg disznó.

— A cimborám helyett... érted... azért... a sofőrért.

— No nézd csak, micsoda szent! Veled nem volt baj, csak vele? Tán te
nem ugyanazt csináltad? Minden férfi ugyanolyan disznó.

Bakó szinte megmerevedett a széken. Remegés rázta egész testét, az asz-
zony pedig megrémült attól a tűztől, ami a szeméből süttött.

— Itt vagy még, te szajha?!

— Megyek, megmondom az uramnak. — Ódalgott kifelé az asszony. —
Kihajít innen, amilyen erős. Jobb lesz, ha eltűnsz.

— Eredj — üvöltött fel Bakó.

— Megyek. Megyek az uramért — sietett ki az asszony. Csattanás rázta
meg a házat, amint a lakásajtót becsapta. Léptei végigkongtak a lépcsőn, a
lépcsőházon, aztán elhaltak az utcán. A konyhában víz sirt a gázon, valahol
a redőny mögött két asszonyhang feleselgetett, szőnyeg pufogott az udvarban.

Bakó János felhajtott két pohár vizet, aztán kiment a lakásból.

Mégegyszer megnézte a becsukott ajtót, majd lassan leballagott a lépcsőn.
Ment az élettől zsidongó utcán, nézelődött, végül a hűvös dunapart felé vette
útját. Figyelte a fény játékát a széles folyón, hallgatta a hullámok csobogá-
sát, aztán leült egy terméskőre és egész délelőtt kavicsokat hajigált a
vízbe.